

Drei römische Kaiser in Versen ihrer Untertanen

Von Harald Fuchs, Basel

1. Commodus Antoninus

Hist. Aug. 16: Lampridius, Antoninus Diadumenus 7, 3, in: *Fragm. Poet. Lat.* ed. W. Morel (Lips. 1929) p. 153 nr. 1. – Ilona Opelt, *Vom Spott der Römer* (Monachii 1969) p. 25sq.

- 1 Commodus Herculeum nomen habere cupit,
Antoninorum non putat esse bonum.
expers humani iuris et imperii,
sperans quin etiam clarius esse, deus
5 si sit quam princeps nominis egregii,
non erit iste deus – nec tamen ullus homo.

1sq. *dist. F(uch)s* 4 deum *codd.: corr. Fs* 5 quam si sit *codd.: ord. rest. Fs*

Hist. Aug. (ed. E. Hohl, Lips. 1927) 16 c. 7, 1sq. : [1] extat epistula Opili Macrini, patris Diadumeni, qua gloriatur non tam <illustre esse *tempt. Fs*> se ad imperium pervenisse, qui esset secundus imperii <rector *Fs*>, quam quod Antoniniani nominis esset pater factus, quo clarius illis temporibus non fuerat vel deorum. [2] quam epistulam priusquam intexam, libet versus inserere in Commodum dictos, qui se Herculem appellaverat, ut intellegant omnes tam clarum fuisse Antoninorum nomen, ut illi ne {de} deorum <quidem *Fs*> nomen commode videretur adiungi. – [3] *sequitur titulus eis qui supra leguntur versibus praepositus*: versus in Commodum Antoninum dicti, *exhibitisque illis versibus pergitur*: [4] hi versus a Graeco nescio quo compositi a malo poeta in Latinum translati sunt. quos ego idcirco inserendos putavi, ut scirent omnes Antoninos <illos paene *Fs*> pluris fuisse quam deos ac trium <eminuisse *tempt. Fs*> principum honore [amore *codd.: corr. Fs*], <per *Fs*> quos sapientia bonitas pietas consecrata sit <ita, ut esset *Fs*> in Antonino pietas, in Vero bonitas, in Marco sapientia.

2. Opilius Macrinus

Hist. Aug. 15: Capitolinus, Opilius Macrinus 11, 4, in: *Fragm. Poet. Lat.* p. 154 nr. 7. – I. Opelt l. c. p. 26.

- 1 «Histrio iam senior, tristis gravis asper iniquus,
cur 'pius' et 'felix' non simul esse cupit?»
Ut nolit 'pius' esse, velit tamen esse beatus,
hoc natura negat nec recipit ratio.
5 nam 'pius et felix' poterit dici <at>que videri{que},
non 'pius' infelix usque erit ille sibi.

1 turpis *codd.: corr. Baehrens* 2 cur pius] inpius *codd.: corr. Fs* | non] sic *codd.: corr. Fs sec. Historiae Augustae locum infra laudatum* 3 noluit BP: nolit vulgo 4 hoc] quod *codd.: corr. Fs* 5 vel poterit vel poterat *codd.* | dicique viderique *codd.: corr. ed. princ. Mediol. 1475* 6 non pius] imperium *codd.: corr. Fs praeunte Aem. Baehrens qui scrips.* impius | usque] est et *codd.: corr. tempt. Fs*

Hist. Aug. 15 c. 11, 2sq.: cum illum senatus Pium ac Felicem nuncupasset, Felicis nomen recepit, Pii habere noluit. [3] unde in eum epigramma non inlautum Graeci cuiusdam poetae videtur extare, quo Latine haec [quod ... hac *codd.*: *corr. Fs*] sententia continetur: [4] 'Histrio ...'

3. Aurelianus

Hist. Aug. 26: Vopiscus, Aurelianus 6, 5, in: *Fragm. Poet. Lat.* p. 157 nr. 16. – I. Opelt l. c. p. 27.

1 mille mille mille <mille mille> decollavimus.
 unus homo {mille decollavimus} mille vivat <annos>, qui mille occidit.
 tantum vini nemo habe<bi>t, quantum fudit sanguinis.

1 mille mille *add. Corssen* 2 mille decollavimus *del. Fs* | annos *add. Fs* (*perperam Corssen*:
 2a unus homo! <mille mille> mille decollavimus / 2b mille <mille mille mille> vivat qui mille
 occidit) 3 habe<bi>t *Fs*

Hist. Aug. l. c. 6, 4: refert Theoclius ... Aurelianum manu sua bello Sarmatico una die <hostes *Fs*> quadraginta et octo interfecisse, pluribus [- mis *codd.*: *corr. Fs*] autem et diversis diebus ultra nongentos quinquaginta, adeo ut etiam ballistia pueri et saltatiunculas <in> Aurelianum tales <componerent>, quibus <instincti *tempt. Fs*> diebus festis militariter saltitarent: ...